

zuzana brabcová

stropy

zuzana brabcová / **stropy**

druhé město / brno 2012

stropy

zuzana brabcová

© Zuzana Brabcová, 2012

© Druhé město – Martin Reiner, 2012

ISBN 978-80-7227-326-3

Sáře

*...nad prázdnem strop a v hrudi kra ledu
hranou o hranu skřípe.*

Ivan Diviš

Ted' už to víš: některé skutečnosti roky a roky povlávají městem, zmítajíce se sem a tam, jiné však prudce a okamžitě přilnou k omítce, kůře stromu či kůži cizího člověka ve zcela určitém bodu. Dnes už to víš, ale tenkrát sis myslela, že všechny nenávratně ztuhnou a zmizí v hlubině nad stropem, kde zeje rozklenutý vesmír.

Skřet tě však důvěrně, vždyť to tys vězela v bubnu, do kterého bušil, obejmeme kolem ramen. Kdyby alespoň uměl vyslovovat „z“! „Ne-ze-je, ne-ze-je, tam-vůbec-nic-ne-ze-je!“

A protože máš hlad jako zvíře, které se týdný a měsíce krčilo v sežehnutých prohlubních ostrova, nemohouc pochopit jeho idealizovaný obrys, ještě ráda vezmeš zavděk ztvrdlou patkou toho, co jsi prožila, prošlou scénou a holou kostí obrazu.

*

Dva sanitáci v oranžovém ji přikurtují k lehátku a zabouchnou dveře. „Jsem jako ta žába,“ osloví úzký prostor, v nějž se smrštilo několik let. „Ta žába ze studně, které, když poprvé spatřila moře, pukla lebka.“ Vyrážejí na cestu městem, brzdí a rozjíždějí se na křižovatkách, ona nadskakuje na lehátku s dlaní opřenou o strop a dívá se vzhůru, tam, kde je nad ním nebe plné mraků, únorových,

větrem zdivočelých a ujíždějících v protisměru; s praskotem a hřměním se kry mraků rvou z masy ledu a vyplouvají do nějakého úplně jiného nebe, než je toto; z pohybu vyvře něco, co má jméno, jen si vzpomenout jaké.

„Pít... prosím vás, dejte mi napít...“ Už ví. Jméno žízeň. V životě takovou neměla.

Zrzavá hlava se k ní otáčí, nahá slečna vytetovaná na tučném zátylku se zkroutí do abstrakce.

„Nemam, pani... klídek, jo? Už tam budem, a tam vám určitě dají napít...“

„Jenom trochu vody...“ zaprosí znovu, když si zrzek ve předu přihne z pet lahve.

Ať už mě dovezou, kam dovezou, jediné, co teď mám, je tenhle chlebník. Jestlipak Rybka ví, co je to chlebník? Nebo tornistra? Nebo mošna? Až se vrátím... A k mrakům, na něž zírá, přidávají se ploché střechy výškových budov, símens májkrosoft hjúlit pakárd.

Cloumá popruhem v touze po vodě. Hltu jediném. Rtů popraskaných svlažením. A pokouší se rozpomenout na nějakou nadávku. Jenomže za ta léta s Daliborem všechny zapomněla. Vějíř hrubostí sklapl.

„Šak sa dočkáte, paní! Včil tam budem! Na mňa sa nezlobte, já su malej pán, vodu vám musejó naordinovat jiní...“

Co je to proboha za nářečí? Možná se jenom smolně zaklínila ve vtipu, do něhož se právě zrzek zamotává ne a ne dobabrat se k pointě, a až ho ten nešťastník konečně šoférovi dovypráví, vyklouzne mu z úst v té chvíli trapného ticha a namíří si to rovnou domů.

Včil tam budem. Ale kde? Papír, který někdo zapálil, aby smazal důkaz, pomalu dohořívá v umyvadle. A rty suchými, zatímco staré listí a suché větve praskají pod nohama, jen tak suše a rozpraskaně a potichu nechá unikat

slabiky a nebe zastře žízeň a veliká mocnost skryje cokolli na dohled: už není cesta a sanitka odněkud někam, už není chlebník u boku a vzpomínka na Rybku: malíčky zkroutila žízeň a játra proklála, celou bytost vyždímala do sucha a hadr pohodila do pouště.

Rybko, ty nevíš, co všechno muselo být v chlebníku, když jsme šli na pochodák, do Šárky, do Prokopského údolí nebo podél Berounky po žluté kolem chatových osad, na nohách botasky. Mezi sebe a ten dávný rozcestník, mezi sebe a tebe navršila jsem závěj lži, kterou se mi nikdy nepodaří odhrabat. Vyrábějí se vůbec ještě? Botasky?

Teď ale nemám v mošně náplast, očkovací průkaz ani chleba s trvanlivým salámem, jímž vždýcky všechno načichlo; měla bych ti napsat esemesku, dokud je čas, abys neměla starost, abys zítra v hrůze neobvolávala nemocnici a všechny urgentní příjmy a márnice, ale přikurtované tělo mi zkamenělo v monument. Zkousím nadzvednout paži: je z pískovce, ze žuly, z mramoru. Nepatří mi. Leží nehybně podél cizího těla jako tlapa sfingy.

Jedou věčnost. Na střeše prosklené budovy, kterou míjejí, spatří dělníky, instalují tam světelnou reklamu. Vznes se k ní, k Staropramenu složenému z barevných žárovek. Plachtí a pije tu hořkou, studenou, blyštivou rez, zatímco upírá pohled na své pantofle trčící k mrakům nad sanitkou, náhle je jimi fascinovaná, jsou fialové a chlupaté a určitě od Vietnamců, dostala je od mámy pod stromček; zrzoun se udiveně ohlédne, ženská se teď směje jak blázen, neboť jí připadá, že něco tak příšerného jako tyhle bačkory, co má na nohou, musí nutně být garancí šťastného rozuzlení.

Utéct. Vzít roha. Vyletět, jen co sanitka pukne jak bílá larva.

„Kam mě vezete?“

Ženský akt, rozvalený v zrzavém porostu, se ani nepohne, člověk spolkl nářečí a zas němě zírá na ulici před sebe. Teď se ale rozzíval tak, že si dosud ležící slečna zprudka sedla a trochu zezelenala. Možná to bude tím, že zvolna upíjí ledové mojito. Ale tohle pití si přece objednala ona! Vždyť sedí s mámou v kubistické kavárně a číšník před ně právě staví dvě sklenice a talířek s věnečkem. Samozřejmě je věneček do čtverce, jsou přece v kubistické kavárně. Za křídlo si sedá pianista, až sem je slyšet, jak mu praskají všechny klouby, unaveně hrábne do kláves.

„Chtěla jsem s tebou mluvit, a teď tohle...“ řekne máma do prvních hřmotných akordů. To já, ne vytetovaná, usrkávám mojito a směju se, neboť: „Mami, slyšíš, co to hraje?“ A opotřebované pianistovy hlasivky se sentimentálně rozskřehotají:

Oči čornyje, oči strastnyje,
oči čornyje, i prekrasnyje,
kak lublju ja vas,
kak bajus ja vas,
v něudobnyj čas
ja uznala vas...

A máma nevěří, že je to náhoda, že jsem tu písničku u pianisty neobjednala, a spokojeně zaboří lžičku do kubistického věnečku –

„Kam mě vezete?“ Nekřičí. Osedlá řev. Zkrotí tón tak, aby umožnil zcela běžnou, věcnou, víceméně slušnou mezilidskou konverzaci. Ale zátylek oněměl. Už ani nevyprávěl svému kolegovi za volantem vtipy o cikánech a tep-louších.

Zničehonic sanitka zastaví. Bouchla dvířka. Dlouho se nic neděje.

Sním a ne snad o mojitu, to bych si nedovolila: jdou prostě pro vodu, dají mi napít. Přece nevezou věc. Kus pís-kovce v pantoflích. Někde na záchodku u pumpy natočí vodu do pet lahve a koupí si kafe z automatu, řidič s cuk-rem a saniták bez, a obloženou bagetu a krekry s příchuti slaniny. Vždyť i z vozovky před autem teď tryská gejzír. Mrak nad městem puká a proud vody mi míří rovnou do úst. Dole na Můstku se tři staré obtloustlé rozesmáté bre-bentíci Italky sklánějí k pítku v horkém letním dni, 16. čer-vence ve 13.15 roku 2008. Nebo jindy? Záleží na tom?

Nastavuji dlaně pod pramen vyvěrající kdesi vysoko v horách, jsi se mnou; následuji tvoje sehnutá holčičí křehká záda a tvůj rázný neholčičí krok, který praví: Sa-kra neválej se furt s těma svejma depkama v posteli a vstaň a choď, jdi, štráduj, kráčeť, rázuj, mašíruj si to kra-jinou a drápej se do kopce a z kopce seběhni, dýchej zhluboka, jak ti to říkávala máma, když jsi byla malá holka, je-žiš, vždyť ty dejcháš jak při porodu, musíš zhluboka!, nasávej vůně, koukej, co se kde šustne za strom, zvíře či kámen, támhle zborcený posed a pod ním hřib, kdys na-posledy našla pravej bílej hřib?, a vítr v korunách a mezi prsty pavučina, na tvém rameni v krůpěji tvé krve sedí ko-már.

A dáváš mi pít z dlaní, moc to nejde, mám akorát mok-rou tvář. Před sebou máme ještě deset kilometrů a nohy samej pučeť. Náhle se dole v údolí pod námi rozklene krajina, ozářená zapadajícím sluncem. Obejmu tě, jako kdyby to mělo být naposled. Kde je ta chvíle? Kdo by ji na-šel v mém těle, strnulém teď v sochu? Kde je ta chvíle... kdo by ji našel... a tvůj jazyk v mých ústech, chuť ostru-žin, tvoje sliny, život.

Konečně. Zrzoun otevřel dveře a zase je prudce při-bouchl. Na sedadlo vedle ní se sesunul člověk v koženém

sáčku, z obličeje mu trčely hranaté plastové brýle. Vypadal trochu jako Andy Warhol.

„Nemáte něco k pití? Mám děsnou žízeň,“ zašeptala, když se zase rozjeli.

Sotva o ni zavadil pohledem. Nejspíš jen s nezájmem zaregistroval přikurtovaný monument s fialovými pantoflemi, kterému ležel na břiše chlebník z roku raz dva. V tom spěchu v krabici od Popela nic jiného nenašla. Odvrátil zrak a neřekl ani slovo.

Kamkoli se nechám odvézt, Rybko, abych odčinila, co jsem ti způsobila; budu brázdit nemocniční chodby, nechám si vrazit do útrob hadice a v noci se přikryju mumláním nemocných stařen a jejich potomků u proleželých postelí, potomků otrávených z času promarněného v hnusném nemocničním smradu, vpustím si do hlavy jako pokání bezedné blábolení světa a skřehotavý skřek skřetů.

Pohled, jen se podívej, jak mdle a unaveně vycházím na věžeňský dvůr a cintám si na mikinu omáčku z ešusu a jak mě po nocích osahávají hladové ruce zlodějek; vrhnu se do modliteb, ledových jak Vltava v lednu, anebo navždy znehybním v bublině mlčení; a pak, přískoky, leh a vztyk, vztyk a leh, obejdu horu Kailás, nad kterou krouží supi a na jejímž úpatí si tvůj dědeček přál být rozsekán, až umře.

Kamkoli, jen ne do Zahrady.

A zase drncají městem po kočičích hlavách, po asfaltu, zastavují na semaforech. V jednu chvíli se Ema otočí na bok, pokud jí to popruhy dovolí, a zvrací. Zvrací Andymu Warholovi pod nohy. Na podlaze sanitky se zaleskne docela malá medúza, bublina komiksu, do které zapomněli napsat text.

„Nechcete si se mnou zahrát tichou poštu?“ zeptá se. Ale Andy nerozumí. Jak by mohl. Tichá pošta se přece

ve dvou hrát nedá. A tak ji začne hrát sama se sebou, šep-
tá si a drmolí, koktá a posílá dál, až ji náhle napadne, co
kdyby to aspoň jednou v té hře bylo naopak: co kdyby
se na konci z prvotního blábolu zrodilo zřetelné slovo:
třeba –

Zahrada. Vidí ji, jak divoce pulzuje, jako kdyby ji stvo-
řili před vteřinou, ten výsměch symetrii, obludný kosmos
rozřatý v triptych. Kolem studny, do níž v trsech prší mrt-
ví ptáci, cválají v temné krajině protkané záblesky světla
nazí jezdci na prasatech; papež-ďábel na honosném stolci
požírá a vzápětí zas vyvrhuje zatracence a vtom kolem
přetancí pekelná muzika a skřet s bubnem, v němž je
uvězněno batole, a tady škorpióni a muž ukřižovaný na
harfě a tam zas dvě uši spojené jehlou, ze kterých trčí
střenka nože.

„Papež-ďábel tam požírá...“ Brýle se k ní tázavě obrátí.
„Nevíte, kam nás vezou? Nemáte něco k pití?“ A Andy
Warhol kupodivu promluví. „Netuším. Asi je vám zima.“
A Andy Warhol si sundá kožené sako a přikryje ji tím sa-
kem až po bradu.

Saniták něco hlásí do vysílačky. Teprve teď si uvědomi-
la, že není zapnutá siréna. Naštěstí tedy ani ona, ani War-
hol nejsou vůbec důležití. Žádné akutní případy. Měla
zkusit odejít z pohotovosti v Motole po svých a nechat jim
tam místo sebe jen prázdný neopren, doplavit domů
a usnout, bez prášků konečně, spát čtyřicet hodin
a pak se vzbudit, vytáhnout žaluzie a jít do práce a na
oběd s Rybkou a večer zapálit svíčky a pustit si Nico a če-
kat, až zazvoní Dita... A povídat si s ní a smát se a pak pro-
milovat noc. Vzbudit se. Vytáhnout žaluzie. Jít do práce.
Zavolat Rybce, pozvat mámu na mojito a kubickéj vě-
neček do kavárny. Pohnout se prostě v bezpečném břiše
každodennosti.

Spát, dlouho, ještě se nenarodit, usnout konečně, po těch letech, bez prášků. Ale dokáže to vůbec ještě její tělo?

„Léčila jste se někdy na psychiatrii?“

Už třetí hodinu ležela na příjmu v Motole a do žíly jí stékal další jed. Další k tomu, co spolykala během dne a noci. Vedle za zástěnou doktor hlasitě přivolával nějakou ženu z glykemického šoku: „Paní Voráčková, slyšíte mě? Mrkněte, jestli mě slyšíte!“

Zas a znovu slyšela Ema jeho pevný hlas, stoupající ke stropu a vracející se zas k podlaze, šamanský hopík probouzející mrtvé. Mezitím třikrát poprosila o mísu a milionkrát zatoužila vstát, poděkovat za péči a odejít. Ale jakmile se nadzdvihla, prostor se divoce rozpohyboval, roztočil a vyrazil v kruzích po spirále.

A tak to vzdala. „Už víc jak rok... jenom po těchhle práscích spím a nic mě nebolí.“

„Tak sakra paní Voráčková! Teď už se přece vracíte! Slyšíte mě?“

„Kolik jste si jich dneska vzala?“

Nazdařbůh plácla nějaké číslo, tak jako tak bude ten příklad za pět. Výraz v doktorčině tváři se nezměnil ani v nejmenším. Všechno věděla, viděla, předpokládala, se vším se už setkala.

„Musíte počkat na převoz.“

A pak, za hodinu, za dvě, za věčnost, ji dva saniťáci v oranžovém přikurtují k lehátku a zabouchnou dveře. Vyrážejí na cestu městem, nebe je plné mraků, únorových, zdivočelých a ujíždějících v protisměru a ty mraky pukají a těžknou jako kry.

A ještě něco spatřila tam nahoře nad Prahou: s neobyčejnou elegancí, mizející a zase se vynořující z temnějících mraků, jak dva čápi tam plachtily a kroužily dva bílé

sandály. Nemohla od toho výjevu odtrhnout oči. Napjatě sledovala jejich pлавné dráhy, které se křižovaly a zas vzdalovaly, zatímco po nich zůstávala na nebi jak po letadlech stále složitější spleť čar. V jednu chvíli jí zmizely ze zorného pole, ale brzy se tam zase objevily, hrály si na babu a honily se v závějích nebe. A přece bylo v té úchvatné sandálí hře něco zneklidňujícího a skličujícího, nějaká tříska uvízlá pod kůží. A najednou jí to došlo: v tanci, který mátl, se jeden nenávratně vzdaloval od druhého.

Byl to jejich poslední den v Limni Keri. Kufrы už měli naskládané v autobusu a čekali na řidiče. „Pojď ještě na skály, rozloučit se. Bůhví kdy zase uvidíme moře... a řidič se asi hned tak neobjeví, v téhle zemi je čas veličina definovaná dosti odlišně.“ Tím chtěl Dalibor prostě říct, že se zase řidič zapovídal s tou výřečnou pokladní z místního marketu.

Rychle se vydrápali na skaliska, která tu prudce spadala do zátoky. Každá třetí, pátá, sedmá vlna se roztržila o kamennou masu a celé je zmáčela. „Podívej, už zase plave!“

V moři, v neuvěřitelné dálce od břehu spatřila malou černou tečku. Nepatrnou, sotva postřehnutelnou hlavu „jejich“ plavce. Každé ráno a každý večer se ten vytrvalec ztrácel kdesi v oceánu a oni ho znali jen jako bod vynořující se a zase mizející v nesmírnosti – nikdy ho neviděli, jak do moře vstupuje nebo jak z něj vylézá, netušili, kdo to je a jak vypadá. Kdyby se teď ten člověk, žena či muž, ponořil nadobro, kdyby se stali svědky jeho utonutí tam v té nepředstavitelné dálce, nemohli by dělat vůbec nic. Smrt, titěrná jak špendlíková hlavička, byla by zcela nepodstatnou, okrajovou událostí v širé modři lhostejného, odvěkého pohybu, jen další vlnou z bezpočtu vln. Prostě by slezli ze skal, nastoupili do autobusu, koupili si na letišti poslední řecké pivo Mythos a odletěli do Prahy.

Raději vytrvalce přestala pozorovat. V náhlém popudu se vyzula z korkových sandálů, rozpráhla se a mrštila jimi do moře. Zmizely v pění, zapochybovala, jestli vyplavou. Chtěla se už otočit a jít, ale Dalibor jí stiskl zápěstí. Bílé sandály se vynořily a teď divoce tančily na vlnách, ale zatímco jeden byl smýkán ke břehu, druhý zamířil na širé moře. Občas je sice nějaká vlna přiblížila k sobě, sled dalších však nevyhnutelně vzdaloval jeden od druhého.

„Proč jsi to udělala?“

Překvapeně na Dalibora pohlédla. Slamák, tmavé brýle, zarostlá brada. Nedíval se na ni, sledoval tanec vzdalujících se bílých sandálů. Spálený nos jako by se chtěl osvobodit z obličejce a... a co? Snad se za nimi vrhnout ze skal. Zdálo se jí... ale ne. Dalibor by přece... kvůli nějakéjm botám... Jistě jen sprška vody.

„Co blbneš? Vždyť víš, že si stejně potřebuju koupit nový... Byly sešmajdaný a u levý byl utržené pásek a...“

Slyšela se, jak plácá, drmolila a mlela dál v náhlé panické hrůze z ticha, které by mezi nimi zazelo jak nepřeskočitelná trhlina. Blbý proud řeči se z ní řinul a řinul, už ani nevěděla, co žvaní, zamotala do toho snad i nové trendy v letním obouvání a že se hned po návratu poohlédne... opravdu je potřebuje... má několik vytipovaných obchodů...

A zatímco sebou s bolestným znechucením opovrhovala jako už dávno ne, zatímco jeden bílý sandál znepatrněl v zátoce a druhý už nadobro zmizel, Dalibor, její manžel, který přece nikdy nezvyšoval hlas, ji okřikl. Popravdě zařval.

„Ztichni! Copak to nechápeš? Mělas je spojit! Přivázat k sobě!“

Ano, slyšela dobře. Opravdu zařval „ztichni“. Mohl říct „drž klapačku“, „sklapni“ nebo „zavři zobák“, ale ani nejvyšší rozhořčení nebylo s to nabourat mu slovník.

Za tři čtvrtě roku podal Dalibor žádost o rozvod. Kupodivu v ní o bílých korkových sandálech nebyla ani zmínka.

Zdá se, že Ema teď vezme zavděk čímkoli, jakoukoli vzpomínkou, třeba do starejch bot se zahryzne, jen aby nemusela být tady a teď, jen aby aspoň na zlomek vteřiny unikla ze sanitky. Ale sanitka je hermeticky uzavřená jako batyskaf: od téhle chvíle už nic nepronikne ani ven, ani dovnitř.

Věděla jistě a bez iluzí: kdyby teď v chlebníku, v nějaké postranní kapse plné drobků, kterou přece jen zapomněla prošťatrat, nahnátla ještě nějaký zapadlý hypnogen, nezaváhala by ani na okamžik. Rybko, nedívej se, co to tropí tvoje máma, pluješ jí krví k srdci a ze srdce vyplouváš na vratké loďce z borovicové kůry, nedívej se, zavři oči, zhasnout a spát, dočtena dávno ta o Kostěji Nesmrtelném i všechny Grimmovy, jen jeden, poslední stilnox, jen ještě aspoň hodinu nevědět, nebýt.

Ale nebyla žádná zapomenutá kapsa: všechny a všechno, každý kout prohledala milionkrát, v šíleném třasu vytřepala sedmnáct svazků antické knihovny svazek po svazku a bezpočet dalších knih, které jí padly pod ruku a do nichž si po léta byla zvyklá schovávat plata, zastřižená manikurními nůžkami na minimum, už dávno knihy nečetla, a přece je otvírala s takovou dychtivostí, až si občas o ostré hrany těch plat pořezala prsty, zejména tlusté romány si oblíbila, kdo by měl trpělivost důkladně prolistovat druhý díl Muže bez vlastností.

Nikde nic. Ani v balíčku vložek. Během dnešního dne spolykala patnáct posledních prášků a to je konec. Šlus. Utrum. Finito a pak už jen bezduchý kokon, ubohý hmyz, zpackaná metamorfóza na koberci. Nemyslet, spát. Spát a hlavně nemyslet na to, jak ti bude, až se probudíš.

A náhle rozťal prázdnotu, v níž užuž mizela její mysl, oslnivě bílý blesk. Čekala, že se v ní vzápětí ztratí, ponoří se znovu do tmy, ale znehybněl a chvěl se tam dál jako trpytivá kanoucí slina, ozařující vůkolní nicotu. Rohožka! Zapomněla na rohožku! Byl tu přece ještě jeden úkryt, na který byla velice pyšná. Prášky – jako by jí ani nepatřily, když byly na chodbě! – bylo ovšem nutné ponechat v krabičce, jinak by plato podezřele chřestilo a obsah se proměnil v bílou drť. Otevřela dveře od bytu a v podivném, horkém víru klesla na čtyři: pod rohožkou byly jen vrstvy prachu.

A tak ji tam ráno objevila sousedka.

Ted' už spi, Rybko. Možná se všechno zase zrodí z tvého jména, tak jako z jediného semene rozkvetle hladina zázračnou spleť vodních rostlin, a já se k tobě zase skloním, k vůni tvých vlasů, až budeš spát. Když jsi byla malá, tvrdilas přesvědčeně, že spíš s otevřenýma očima jako ryby.

Uvědomila si, že Warhol ji pozoruje. Pokusila se usmát. Za tu koženou bundu. Najednou se rozškytal, tak legračně, jako dítě, nezastavitelně, až mu brýle začaly poskakovat na nose. Nechtěla se na něj dívat, aby ho neuváděla do rozpaků, otočila se: a tam venku, na zdi, běžící písmena... slova... v duchu si je stále opakovala, aby jim přišla na kloub, „ústa v ní“... snad zlomek verše nějaké milostné básně nebo... „ústa v ní“, „ústa v ní“, „ústa-v-ní“ – konečně jí to došlo: tohle nebyla ani náhodou báseň, nýbrž název ulice: „ÚSTAVNÍ.“

Byli v Zahradě.

Z příjímacího pavilonu vyšla doktorka a podala zrzavému nějaké papíry. Pomalu jeli po asfaltových cestách a Ema zapomněla na žízeň. Zastavili. Detox, léčebná závislostí. Tak odtud se dostanu nejdřív za tři měsíce. Mož-

né vedlejší účinky: snížené libido, vypadávání vlasů, abnormální sny.

„Tož, paninko, už sme tu!“

Bodrý zrzek trhnutím otevřel dvířka a rozepnul mi popruhy. Podávám Andymu sako, jakoby nic beru chlebník...

Nečekal to, od takové trosky: zničehonic jsem mu zaťala dráp přímo do zátylku, až nahá slečna vyjekla bolestí; využila jsem toho a v náhlém poryvu síly do něj vrazila, až se zapotácel, a dala se na úprk.

„Zdrheeej!“ zavyl za mnou Warhol s šílenou bujarostí v hlase, po škytavce ani stopy.

A tak jsem zdrhala. Věděla jsem dobře, kterým směrem je východ: v létě jsem tu byla s Ditou na akci Mezi ploty a koupila si proutěný košík na šití. I tam byly schované, pod jehlami, v kulaté krabičce od antiperlí. A pak, kdysi dávno za Daliborem, když se sem uchýlil, aby dostal modrou knížku a nemusel na vojnu.

Samozřejmě se hnali za tebou. V běhu jsi vytáhla z chlebníku mobil. „Rybko!“ – „Co je, mami? Co se děje? Kde jsi? Proč tak strašně decháš?“ – „Neměj strach, vrátím se... seberou mi mobil... ústa v ní... Detox!“

Nějaký blázen, celý ovinutý pásem šály, takže se podobal mumii, která se vyštrachala z nějaké zasuté štěrbiny času, si stoupl na lavičku a začal divoce fandit, máchal rukama a řval „do toho! do toho!“, nebylo ovšem jasné, komu patří jeho sympatie, zda sanitákům, nebo ženské v pantoflích. Co na tom, že díky těm nemožným bačkorám, které dostala od mámy pod stromeček, vzala akčnost celé scény za své. Co na tom, že se ti jedna ta papuče vyzula – periferním zrakem zahlédneš, jak mumie skáče z lavičky a vrhá se k té trofeji, ukořistí ji jako fanoušek odhozený ručník borce a s vítězným výrazem ve tváři ji rychle souká pod šálu – co na tom: ta zbylá se promění v raft, na

němž se vyřítíš z peřejí Zahrady rovnou do klidné, konejšivé náruče Dity. Do máminy kuchyně, voda na kávu už vře. Dvě kostky cukru a výdech: „Teda mami, já měla ale dneska opravdu hodně blbej sen!“

Ještě to nevzdávala. Jestli se jí podaří doběhnout támhle k té telefonní budce, proběhnout hlavní budovou kolem vrátnice a pak bránou na schodiště, octne se na druhé straně, kde bude, bůhví proč si to myslela, nedotknutelná. A Ema v běhu, v tom směšně kulhavém úprku přísahá: jestli se mi to podaří, začnu znovu. Vykašlu se jednou provždy na to svinstvo. Dokážu to. Byla přece období, kdy jsem to vůbec nepotřebovala. Třeba... ale nedařilo se jí teď rozpomenout na žádné. Prostě na ten čas, kdy to nepotřebovala, nedosáhla: byl příliš daleko, někde za obzorem pukl jak vejce a beztvárně se rozlil po Zahradě.

Chytit tak mrak a škrtnout ho tak dlouho, až z něj vytryskne řeka.

Zrzek ji zezadu chytil do kravaty a řidič jí zkroutil zápěstí. „Ženská, nevyvádějte!“ řekl smířlivě.

„Ty pičo zasratá,“ neodpustil si zrzek, nejspíš za to rozlité mojito na zátylku.

„Mam jenom jednu bačkoru,“ vzlykla, jako kdyby to byla okolnost, která jednoznačně znemožňuje nedobrovolnou hospitalizaci na uzavřeném oddělení.

Ale nebyla to už pravda. Neboť i ta druhá, raft, v němž skládala poslední naději, se při té potyčce převrátil a zmišel kdesi ve víru za ní.

Muži ji podpírali z obou stran a vlekli ji, jak to šlo, a jí se zdálo, jako by se ztrátou pantoflí přišla i o nohy, jako by se její tělo od pasu dolů proměnilo v nemohoucí ploutev obří ryby. Byla tedy rybou a kolem právě proběhlo stádo prasat osedlané nahými jezdci. Proč ne. V Zahradě přece bylo možné vše.

A zatímco Zrzek stiskl zvonek na dveřích pavilonu číslo 8, před nímž se to podivné procesí zastavilo, vzhledla Ema naposledy, s bušícím srdcem na nebe nad sebou. Mraky, šedí, nic moc. A přece: náhle se kus mraku urval jak kra a s děsivým praskotem a skrze prostor ztuhlý v led se vydal na cestu.

Vypij je, zhltni ty mraky a vsrkní vši silou: protože teď už tě čekají jenom stropy.

Chodbou zničehonic zavyl hlas: „Příjééé!“ Prásknutí dveří. Trčí tu bezradně před sesternou v ponožkách. Naproti sesterně je kuchyně, zahlédne obrovský hrnc plný špenátu, řadu židlí pod telefonním aparátem a dveře do jídelny. Začínají se odtud trousit ženské, zprvu líně a apaticky, ale když ji spatří, oči jim zazáří, rty se pootevrou a barva se vrací do bledých tváří. Aspoň *něco* se děje. A to něco navíc vypadá mnohem zbědovaněji než ony, což je samo sebou potěšující. Oživlé mátohy se nenápadně, jakoby nic přibližují a vzdalují, mizejí v jídelně a zase se z ní vynořují, některým chybí trup; nohy jim vyrůstají přímo z hlavy jako těm hlavonožcům, které kreslila Rybka, když byla malá; chodba se začne rozpadat ve změt detailů: úsměv bez zubů, turban z ručníku, chtivě vytřeštěné oko a hranatý šepot: „Máš cigáro? Na horním se stejně nesmí kouřit.“

Nestačí odpovědět – ohromná ženská s rozpuštěnými vlasy po pás ji obejmě kolem ramen: „Toxo, nebo alko?“

Ema nerozumí. Netuší, že tuhle otázku, používanou tady místo pozdravu, uslyší ještě tisíckrát. Nerozumí a žízeň jí znovu zatlačí hlavu hluboko do písečné duny. V transu polospánku se kymácí ze strany sem a tam, s tupou pravidelností metronomu, který stával Rybce na piáně. Náhle se k ní přitočí jakási bytost, v bílém obličejí samý piercing, prudce ji políbí na rty a pak divoce zašeptá: „Chaimo margis duz!“

Možná špatně porozuměla, nepodařilo by se jí určitě zopakovat, co právě zaslechla, ale přesto jí ty zvuky připadaly povědomé, jako by kdysi dávno věděla, co znamenají, jako by to byl v nějakém předešlém životě její rodný jazyk; povědomá, rozhodně povědomější než teď její vlastní řeč, věty, které jí už měsíce a roky těsně ovíjejí a zavínují v mumii jak ta bláznova šála.

Bílá bytost má stále tvář těsně u její, měsíční krajina plná kráterů, ještě chvíli a Ema se v ní nadobro ztratí. Čeká na další zaklínadlo; namísto toho jí holka mohutně krkne přímo do obličeje a nepříčetně se rozřehtá. Emu smete vlna smradu. Co je to jenom za smrad? Ach ano, jak mohla zapochybovat o špenátu! Mámo, tady se zblázním, přijď si pro mě, vyzvedni mě hned po o, nenechávej mě tu!

A zničehonic do ní ten zelený smrad jak vrah prudce strčí na vrcholu schodiště a ona padá, řítí se dolů, drkotá schod po schodu a každý ten schod se rozezní jak klávesa piána, až tím svým pádem vytvoří Ema falešný akord, akord k akordu v nepříčetné ohlušující atonální skladbě, letí po hlavě, v níž praskají kry, a z jedné té pukliny vyleze Rybka, bože, ještě že jsem ti stačila zavolat, najdeš mě a jednou mi třeba odpustíš, najdeš mě tam dole pod betonovým schodištěm a chaos úlomků složíš v nový tvar, dokážeme to spolu; ale padala už tak dlouho, v uších jí skučel vítr, povětrí vůkol kvičelo jak gumové zvířátko, padala věky, a právě ve chvíli, kdy ji napadlo, co když je to schodiště nekonečné, co když v Zahradě to, co začne, nikdy neskončí, zahlédla hluboko dole pod sebou dno. Ještě několik zakrvácených kláves, přemetů, úderů, vyplivnutých zubů, akordů, slz a kleteb, než se konečně, jak dlouhá tak široká, rozplácla na linoleu, než se zřítíla do kuchyně jejich smíchovského bytu, než přistála rovnou u matčiných nohou.

*

„Emičko, neválej se tady a hraj si s něčím! Za chvíli bude oběd.“

Pomalů se sbírá z podlahy; pár boulí a modřin, nestojí to za řeč. Ještě vzhledne tam nahoru, k rozeznělému schodišti, ale místo něj spatří jen tichý strop jejich kuchyně. Zaslechne zvláštní ránu, jako když někdo nafoukne pytlík a praští do něj: budoucnost sklapla schodiště jak vějíř.

„Mami, mluv za něj!“ podávala mamince Myšáka. Obvykle se maminka hned vpravila do role, někdy se dokonce v Myšáka proměnila, ale teď se jen obrátila ke sporáku, kde míchala cosi zeleného, co se jí jistojistě nepodaří spolknout.

„Teď ne, Emičko, až potom.“

Zauvažovala o „potom“. Bylo to divné, ale „potom“ bylo v budoucnosti. Až jí dá maminka jídlo na talíř, zkusí říct: „Teď ne, až potom.“

Když se dost napřemýšlela o „potom“ a vystoupala po každém „potom“ jak po schodu zas nahoru na schodiště, spatřila zvláštní bytost, nějaké strašidlo se k ní důvěrně přitočilo a zamumlalo divná, nesrozumitelná slova. Po klouzačce, která byla naštěstí hned vedle schodiště, sjela raději rychle dolů zpátky do kuchyně.

Všimla si, že se Myšák na břicho páře. Situace vyžadovala okamžitou anestezii. Ořezala tužku v ořezávátku, až byla tenká jak jehla, a vbodla ji plyšákovy do místa vedle otevřené rány. Operace mohla začít. Soustředěně, centimetr po centimetru vytahovala na světlo Myšákovy útroby, špinavou vatou –

„A mami, to všichni umřou?“ ta otázka z ní vylétla jen tak mimoděk, nebyla si totiž tak zcela jistá, že pacienta zas přivede k životu.

„Ano,“ houkla maminka roztržitě od plotny.

Chtělo to asi bleskový zásah – Ema prudce roztrhla celé Myšákovo břicho, zatoužila mu vpravit do útroh, co zeleného bylo navařeno, ale Myšák už nebyl, ztratil tvar a z vnitřností se mu vyvalila umělotina a tvář se mu zkrivila k nepoznání.

„Já ne.“ Já ne! Rychle, aby nikdo nepostřehl její zpackanou operaci, narvala torzo do odpadkového koše.

Chvilí čmárala na papír, jako že píše důležitý dopis, snad Myšákovo úmrtní oznámení, ale pak neohroženě namířila rapír tužky znovu na matku, aby jí dala ještě jednu šanci.

„Všichni možná umřou, to je jasný, ale já ne.“

„Ty taky.“

Ty-taki, ty-taki, ty-taki – začala si prozpěvovat a představovala si přitom Eskymáka na odplouvající kře. Tytakitaki – a náhle si vzpomněla, jak jim chcipla želva a jak ji chvíli úporně postrkovala na podlaze vařečkou, dostrkala ji až ke stolu, ale nebylo to nic platné.

Až teď k ní doputoval smysl matčiných slov.

Jejich oči se setkaly.

„Já ne!“ poskytla matce poslední možnost k opravě.

„Ty taky, Emičko, já taky. Všichni umřou, tak je to na světě zařízený.“ Asi se maminka špatně vyspala.

Holčička se rozvřískala: „Já ne! Nelži! Lhát se nemá!“

Pokoušela se matku udeřit, přece proto, aby se vzpamatovala a přestala říkat nesmysly, ale tam, kam napřáhla pěstičku, bylo jen prázdno, matka se jí začala prudce vzdalovat, přestože zůstávala na místě, stála u plotny, a přesto mizela do husté, zelené bažiny, kde ji Ema už nepoznávala.

Nic už nebylo bezpečné. A když na ni maminka chrstla studenou vodu, aby přestala řvát, spatřila Ema jakousi

fantastickou chášku, postavy a předměty pěkně vymalované jak ze své knížky angličtiny pro předškolní děti, psa a kočku, tygra a beránka, kluka a holčičku a poštáka s brašnou a námořníka v pruhovaném triku, houpacího koně a kolíbku a bačkory a nepromokavou bundu a čerstvě upečený chleba a svazek mrkve a tramvaj, která to všechno s cinkáním vezla městem, a navrch dědka a bábu a tolik povědomých bytostí, fronta se táhla a kroutila a menšila do nedohledna a jeden se držel druhého, kočka pejska, pejsek holčičky, holčička dědka, dědek báby a táhli a táhli, a přestože jich byl bezpočet, přesto se jim tu tíhu, přehluboko tkvící kořeny v zemi, nedařilo vyrvat.

*

A vůkol ruce, nadmíru pohyblivé, ruce kmitající a poletující místností příliš malou pro jejich rozlet, malou a ještě se zmenšující, pokud nevyváznou včas, stěny je sevrou a rozdrtí ji i ty tři cizí ženy, které si jsou podobné jako vejce vejci, je i ruce konající sice spěšně, ale vědomě a účelně, všechny ty ruce mají něco na práci, přetahují jí svetr přes hlavu a sundávají tepláky a paži omotávají gumou – „Helejte se, pani Černá, nespěte nám tady a pěkně si zapumpujte!“ Co je to za hloupost, jak by mohla spát, usnout v tom hlučném rukou hemžení! Neboť náramky na jejich zápěstích kvílí jak motorové pily a hodinky rachotí jak horská bouře.

Doklady, cigarety, zapalovač, mobil, ještě že jsem stála... klíče od bytu... Rybce... mizí ve skříňce. Tlusté prsty jedné z rukou se jí marně snaží rozepnout náušnice. Má čtyři, jde to pomalu. Konečně. Stojí tu nahá, jen v ponožkách a spodních kalhotkách. Vejde se do ní ještě vůbec údiv? Vejde: to když jí hbitá ruka, posetá očima

podobajícím se bradavicím, zkušeně nahlédne do ponožek a hmátne do rozkroku. Dobrý? Dobrý. Nic.

Ve dveřích sesterny se klátí přízrak v tenké seprané košilce jen taktak pod zadek, přesně takovou jí právě navlékají. Přízrak zvědavě zírá, ve tváři nic než oči. „Mazej na pokoj, Gizelo!“

„Ale já potřebuju...“ zarazí se. „Sestři... já mám psychózu.“

Saň na okamžik zlidští šklebem. „Jo, milá zlatá, to tu máme všichni.“

Na stěně za Gizelou, kdysi byla ta stěna obzorem, náhle jakési zavíření, tanec, dusot: pekelná muzika se tam přehnala, zvesela zahrála a vzápětí zmizela v obrovské studni.

„Ale já mám...“ Gizela se nevzdává. Zvedne jednu bosou nohu, zapře se chodidlem o koleno a trčí přede dveřmi jak vyzábělý plameňák. „Vidiny!“ vyrazí vítězně.

Jedny z rukou se vymaní z prostoru, chytanou Gizelu za ramena, až se zapotácí, a odvádějí ji na pokoj. „Vidinýýý!“ Ne, teď už to nezní ani trochu vítězně. Děsný, děsnější, nejděsnější řev se nese chodbou a Ema zahlédne, jak z masa toho řevu vyrašily drápy, vidí, jak se ty drápy pokoušejí vbít do zdí jak skoby, ano, sem tam se to podaří, ale většinou se smeknou, nevzdávají to však a umanuté pokračují v díle, konečně se ten řev vyšplhá po stěně až ke stropu a tam zůstane viset hlavou dolů jak netopýr.

Sleze z váhy. „Čtyřicet sedm, paní Černá, jste strašně hubená! Copak vy nejíte?“

Ještě tu není. Ještě je s řevem na stropě. Samozřejmě že ano! Jí a pije, a s jakou chutí! Už téměř rok jeden banán a jeden nutridrink denně. A tam, kde před chvílí křepčila pekelná muzika, visí na skobě Gizelina řevu nástěnka, korková nástěnka s přišpendlenými rozzářenými celebri-